

د ښوونځي قلف

د افغاني نجلۍ بې غره چيغه

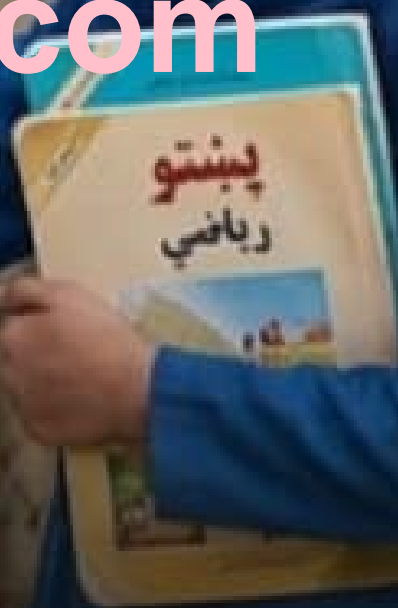

Ketabton.com

ليکواله:

فوزيه ارزو

د بنوونځي قلف

(د افغاني نجلۍ بې غره چيغه)

ليکواله: فوزيه ارزو

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د کتاب ځانګړنې:

د کتاب نوم: د بنوونځي قلف

(د افغاني نجلۍ بې غره چيغه)

ليکواله: فوزيه ارزو

ليکوالی شماره: +923373519886

کمپوز: آريان

آن لاین خپرندوی: آريان پښتو کتابتون

بشپړ حقوق خوندي دي

ډالی

دا کتاب د افغانستان ټولو هغو نجونو ته ډالی، کوم چې د علم، پوهې او روښانه راتلونکي په هیله د بندو دروازو تر شا هم خپل خوبونه ژوندي ساتي.
ستاسو اوښکې، ستاسو صبر او ستاسو هیله به یوه ورځ د دې وطن د رڼا سبب شي.
— فوزیه ارزو

سريزه

"د نجونو بنوونځي تر امر ثاني پورې تړل

شوي."

نه، دا يوازي د خبرونو جمله نه وه. دا د اوسپنې د قلف هغه غبر و چې زما د بنوونځي او پوهنتون پر دروازه ولگېد. هغه سهار زما په ټولو خوبونو قلف واچاوه او کيلي يې د "امر ثاني" په نوم چېب ته واچوله. زما نوم افغانه دی. زه هغه افغانه نجلی يم چې د قلف شاته پاتې شوه. دا کتاب د يوې نجلی نه، بلکې د يوه نسل فریاد دی. دا د هغو نجونو غبر دی چې ژوندی وې، خو غبر يې څوک نه اورېدل.

فهرست

سريزه

هغه ورځې چې اسمان، ځمکه او نړی زموږ وه

هغه سهار چې هر څه بدل شول

د قلف شاته ژوند

بندې کړکې او اوږدې شپې

د نورو نجونو نړی، زما بند زندان

د هويت له لاسه ورکول

د افغاني بنځې درد

د نړی چوپتیا

هيله لا ژوندی ده

د نه ماتېدونکي قلم ژمنه

پرانيسټی ليک چارواکو ته

پايله

هغه دخبرونو غږ مې لا تر اوسه په غوږو کې دی*
 (دنجونو بنوونځی تر امر ثاني پوري وتړل شوي)
 نه، دا دخبرونو او د کتاب د تړلو غږ نه و. دا د اوسپني د
 قلف غږ و چې زما د بنوونځی يا پوهنتون په دروازه
 ولگېد. هغه سهار يې زما په ټولو خوبونو قلف واچاوه او
 کيلي يې د "امر ثاني پوري" په نوم په جيب کې واچوله
 زما نوم افغانه دی. زه هغه افغانی نجلۍ يم چې د قلف
 شاته پاتې شوه.

پرون ما د سپين چين خوبونه ليدل. نن زه د توري چادری
 سپوري ته ناسته يم. د دې دوو ورځو تر منځ يوازي د لمر
 د پرېوتو فاصله وه، خو زما لپاره دا د يوې پيرۍ اوږد سفر
 و چې زما د قلم کاروان پکې لوټ شو.

زه دا کتاب د دې لپاره نه ليکم چې تاسو وژاړم. زه دا
 کتاب د دې لپاره ليکم چې تاريخ شاهد شي. چې سبا که چا
 وپوښتل: "کله چې د افغانو نجونو په مکتبونو قلفونه لگېدل،
 هغوی چيرې وې؟" نو دا کتاب ځواب شي: "مونږ دلته
 "وې. ژوندی وې. او چيغې مو وهلي، خو بي غږه
 دا زما بي غږه چيغه ده. دا د يوې نجلۍ نه، د يو نسل فرياد
 دی.

دوی زما په مکتب قلف واچاوه.

زه مې په قلم د هغه د خلاصولو هڅه کوم.

دا کتاب قلف دی او کیلي هم

دا درد دی او درمل هم

دا زما بې غږه چیغه ده

واوری یې

:هغه ورځي چي اسمان ځمگه اونړی زمور و ه---

زما سهار د مور د "لوري پاڅه، مکتب ته دې ناوخته

کپړي" په غږ پیل کېدو. دا غږ به د نړۍ تر ټولو خوږه

ازان و

زما د خپلی غږ به په کوڅه کې د ازادی سرود و. ما به د

کتابونو بکس په شا تړلی وو، او د بکس دروندوالی به ماته

داسې خوند راکاوه لکه یوې ملکې ته چې تاج په سر وي

په لار به چې د خپلو ملگرو سره مخ کېدل، زمور خندا به

د کابل د سرو سهارونو یخني ماتوله. مور به د ریاضي د

مسالې نه نیولې تر د تېرې شپې د ترکی سربال پورې هر

څه سره شریکول

د مکتب دروازه ماته د جنت دروازه وه. کله به چې د

چوکیدار کاکا په موسکا سره دروازه را خلاصوله، نو

داسې به مې احساسوله لکه ټوله نړۍ چې راته وایي:

"راشه، ستا ځای دلته دی"

د ټولګي د چوکيو او مېزونو بوی اوس هم زما په دماغو .
 کې دی. هغه بوی د لرګي، د کاغذ او د خوبونو ګډ بوی و
 زموږ استاده به چې د “بسم الله” په ویلو درس شروع کړ، .
 نو ټول ټولګي به غلی شو. د هغې د تباشیر غږ په تخته
 باندې زموږ د راتلونکي نقشه کښله

زه به د کړکی سره ناسته وم. کله کله به مې له درسه زړه
 وتنبېدو او بهر به مې ونو ته وکتل. خو حتی د هغه ونو
 لیدل هم درس و، ځکه استادې راته ویلې وو: “علم یوازي
 ”په کتاب کې نه دی، ټوله طبیعت یو لوی کتاب دی
 د تفریح زنگ چې به وو هل شو، ټول مکتب به په یو شور
 بدل شو. موږ به منډې وهلې، رسی به مو ټوپ کړې، او د
 یوې مومپلي په سر به مو شخړه کوله. هغه شخړه هم
 خوره وه، ځکه موږ ازادې وې

پرون “ازادي” یو داسې شی و چې موږ یې په اړه فکر .
 هم نه کاوه، لکه ماهی چې د اوبو په اړه فکر نه کوي. موږ
 ازادې وو چې بازار ته لاړې شو، کتاب واخلو، له ملګري
 سره سودا واخلو .

زما د پلار غرور وم، د مور دعا وم، د ورور ملګري وم.
 زما وجود د کور لپاره “بار” نه، بلکې “ویار” و
 د پرون او نن تر منځ هغه یو قدم چې ټوله ژوند یې راته
 بدل کړ .

پرون او نن تر منځ يوازې د يوې شپې فاصله وه. ما .
 وشپېله چې سبا به درس لرم، او سهار پاڅېدم چې راته ويل
 کپړي: "سبا نشته". زما ټول سباگان په يوه شپه کې را نه
 غلا شول.

هغه سهار هم اسمان شين و. زه درس لپاره تياره وم.
 کتابونه مې په غېږ کې نيولي وو. مور مې دعا راکړه. بيا د
 راډيو غږ شو... داسې غږ چې د مرگ د پرېنتې غږ ترې
 نرم و. ويل يې: "د ټولو نجونو بنوونځي او پوهنتونونه د
 "امر ثاني پورې تړل شوي دي".

زما کتابونه له غېږې ولوېدل. د فزيک کتاب داسې په
 ځمکه ولگېد لکه زما د هډوکو غږ چې وي. مور مې چوپه
 شوه. پلار مې مخ واړاوه. او زه؟ زه داسې ودرېدم لکه
 مجسمه. نه مې اوبنکې راغلي، نه مې چيغه کړه. ځکه د
 ځينو دردونو لپاره اوبنکې ډېرې سپکې وي.
 زه د بنوونځي دروازې ته ورسېدم. تل به چوکيدار کاکا
 راته موسکې شو، نن يې سترگې پټې کړې. ويل يې:
 "لوري، امر دی. نه شم کولای".

ما د اوسپنې سړې دروازې ته لاس وروړ. پرون دا
 دروازه زما راتلونکي ته خلاصېده، نن زما په مخ وتړل
 شوه. د هغې د بندېدو "ټک" غږ مې لا تر اوسه په غوږو

کې دی. هغه د یوې تابوت د مېخ غږ و. زما د خوبونو
تابوت.

پرون او نن تر منځ یوازې لږ فاصله وه، خو زما لپاره دا .
د یوې پیړۍ اوږد سفر و چې زما د خوبونو کاروان پکې
لوټ شو.

پرون ما د سبا لپاره پلان جوړاوه، نن سبا زما لپاره پلان
جوړوي: چې څنگه دې د څلورو دېوالو تر منځ پټه خوله
پاتې شم.

هغه ورځ چې د تقویم پاڼه واړوله، زما د ژوند کتاب هم .
ورسره واوښت. د “زده کوونکي” عنوان رانه واخیستل شو
او د “کورنۍ” ټاپه راپورې ووهل شوه.

پرون د مکتب زنگ زما د زړه ټکان و، نن د دیوال د .
ساعت ټک ټک زما د صبر ازموینه ده. دواړه غږونه دي،
خو یو یې ژوند ته بلنه ورکوله او بل یې مرگ ته شمېرته
کوي.

پرون به زما خدا د ټولګي په دېوالونو لګېدله او انعکاس .
به یې کاوه، نن مې خدا د خپلې کوتې په بالښت کې خفه
کېږي او څوک یې نه اوري.

پخوا به استادې راته ویل: “پوښتنه وکړه!”، نن ټولنه راته .
وايي: “پوښتنه مه کوه!” زما او د علم تر منځ همدا د یوې
جملې توپیر، د ځمکې او اسمان هومره واټن شو.

-هر وخت به مې گوتې د قلم په رنگ توري وي، نن مې گوتې د پيازو په رنگ ژپري دي. قلم مې د پخلنځي چاره سره بدل شو، او زما ټولې مقالې اوس د ډوډۍ په دستورو کې خلاصه شوي دي.

-

پرون به مې چې کتاب په غبر کې نيوه، د راتلونکي بوی . به ترې راته، نن چې يې په غبر کې نيسم، د خاورو بوی ترې راځي، لکه زما چې خاورو ته سپارلی وي هر وخت به مې چې سترگې پټولې، د سپين چين خوب به مې ليدو، نن چې سترگې پټوم، د توري چادری نه پرته بل څه نه وينم. زما خوبونه هم د حجاب قانون منلی دی کله کله به مې د کرکۍ نه بهر د الوتکو تېرېدو ته کتل او دعا به مې کوله چې يوه ورځ به زه هم پيلوټه شم، نن د کرکۍ نه بهر د الوتکو تېرېدو ته گورم او دعا کوم چې بمبار نه وي.

پرون زما سترگې د سوالونو نه ډکې وي، نن زما سترگې د اوښکو نه ډکې دي. سوالونه مې په ستوني کې بند پاتي شول او اوښکې شول.

پرون "زه" وم: يوه نجلۍ چې نوم يې درلود، ارمان يې درلود، او تذکيره يې دښوونځي يا پوهنتون په محصلينو

کې ثبت وه. نن "مونږ" یو: یوه بې نومه ډله چې د "کورنی
بنځي" په نوم یادېږي.

- پروڼ به مې چې په هنداره کې ځان لیده، یوه ډاکټره، یوه
معلمه، یوه انجنیره به راته ښکارېده. نن چې په هنداره کې
گورم، یوازې یوه وېرېدلې نجلۍ وینم چې له خپل سیوري
نه هم بېرېږي.

پروڼ زما بکس د کتابونو له درنوالي نه زما اوږه >
زخمي کوله، او زه پرې وپارم.

نن زما اوږه د خالي بکس د سپکوالي نه زما زړه زخمي >
کوي، او زه پرې ژاړم.

پروڼ زما قدمونه د مکتب په لور بې صبره وو، لکه د >
تېرې قدمونه چې د چينې په لور وي.

نن زما قدمونه د کوتې د څلورو کونجونو تر منځ زنداني >
دي، لکه د یوې مرغۍ چې وزرونه یې ورمات کړل شي
او قفس ورته پرانیستی پرېښودل شي.

--

له "هغې ورځې" نه را په دې خوا، زما ورځې نوم نه
لري. شنبه، یکشنبه، ټولې یوه ده. ټولې د "صبر" په نوم
ده.

د بنوونځي نه بغير سهار د اذان سره نه، بلکې د يوې درنې چوپتيا سره راخېژي. لمر د کرکې نه راننوخې، ځکه پردې پرې راکش شوې دي.

زما کتابونه لا هم په الماری کې ولاړ دي، خو اوس د بندیانو په څېر. زه ورته گورم، هغوی راته گوري، او زمونږ تر منځ د وپرې يوه پېره دېوال ولاړ دی. زما نړۍ اوس د خپلې کوتې د کرکې په اندازه شوه. له دې کرکې نه زه اسمان وينم، خو الوتکې نه وينم. زه ونې وينم، خو د ونو لاندې ناستې نجونې چې کتابونه لولي، نه وينم. پرون زه "څوک" وم: ارزو، د لسم ټولگي شاگرد. نن زه "د حاجي صيب لور" يم. زما له "زه" نه "د چا" جوړه شوې ده.

د بنوونځي نه بغير، انسان انسان نه پاتې کېږي، يوازې يو وجود پاتې کېږي چې ساه اخلي. د بنوونځي نه بغير ژوند داسې دی لکه يو کتاب چې ټولې پاڼې يې سپينې کرل شي او قلم درنه واخيستل شي. دا يوازې د "تعليم" نشتوالی نه دی، دا د ساه اخيستلو د حق نه محرومول دي.

د بنوونځي نه بغير ژوند کې سهار د اذان سره نه، بلکې د يوې درنې چوپتيا سره راخېژي. پرون به د مور غږ و: "لورې پاڅه، ناوخته دي شوه!"، هغه غږ زما د ورځې

لومړی شعر و. نن سهار چوپ دی. لمر د کرکي نه راننوخې، ځکه پردې پرې راکش شوي دي. د ساعت تک تک اورم، خو دا تک تک د ژوند نه، بلکې د يوه بندي د ورځو د شمېرلو غږ دی.

کاشکي بيا مي هغه بېره واي چې په تلوار کې به مي د کتابونو بکس تړلو، چې نيم چای به مي په منډه څښلو، چې د کوڅې خاورې به زما د قدمونو سره ملگرې وي. نن زما قدمونه د کور د فرش نه هاخوا نه ځي. فرش سره دی، لکه زما ارمانونه.

ورځ د شپې نه اوږده وي

د بنوونځي نه بغير ورځ ۲۴ ساعته نه، بلکې ۲۴ کاله وي. وخت داسې درېږي لکه د يوې مړې اوبه. پرون به د زنگ په غږ پوهېدل چې ۴۵ دقيقې تېرې شوي، نن د ديوال سيوري ته گورم چې ورو ورو خوزېږي.

ساعتونه په کارونو وپشم: جاروي کوم، لوبني مينځم، ډوډی پخوم. خو دا کارونه زما دماغ نه تغذيه کوي، يوازي لاسونه مي ستړي کوي. زما دماغ، چې پرون به د فلسفي او الجبر په سوالونو کې لگيا و، نن د دې سوال سره جنگېږي: "نن ما بنام څه پخه کړم؟". زما د فکر وزرې راکښل شوي دي، او زه په ځمکه پاتې يم.

د ماسپینین لمر چې په حویلی کې خپور شي، زه د دیوال سیوري ته کښېښم. د گاونډ د هلکانو د مکتب نه د راتلو غږ اورم. د هغوی د بکسونو شور، د هغوی خندا، د هغوی بی غمه قدمونه. زما په زړه کې داسې یو څه وشلپړي چې نوم یې نه لرم. شاید هغه د “حسد” او “ارمان” گډ درد وي. زما نړۍ اوس د خپلې کوتې د کرکې په اندازه شوه. له دې کرکې نه زه اسمان وینم، خو الوتکې نه وینم. زه ونې وینم، خو د ونو لاندې ناستې نجونې چې کتابونه لولي، نه وینم. زه باران وینم، خو د باران نه وروسته د ملگرو سره په کوڅه کې گرځېدل نه شم کولای.

کرکې ماته دواړه نعمت او عذاب ده. نعمت ځکه چې له دې لارې رڼا راځي، عذاب ځکه چې له دې لارې هغه ازادي وینم چې له ما نه اخیستل شوي. کله کله د شپې د سپوږمۍ ته گورم او ورته وایم: “ته چې دومره لیرې یې، ازاده یې. زه چې ستا لاندې یم، بندیوانه یم. دا څومره عجیبه عدالت دی؟”

شپې هغه اوږدې پوښتنې تر ټولو ظالمنې وي. کله چې ټول ویده شي، زما دماغ راوینس شي. زما د بالښت لاندې هغه کتاب پروت دی چې نیمه لوستی مې پاتې شو. د هغه د پاڼو نه د نیوتن د قانون بوی نه، بلکې د اوبنکو مالکین بوی راځي.

:

کله چې زه د تلویزیون پر پرده د نورو هیوادونو نجونی وینم چې سپین کمیس او تور پطلون یې اغوستی، کتابونه یې په غبر کې نیولي او د پوهنتون په لویو دروازو ننوځي، نو زما د زړه په دېوال داسې ټکپري لکه چا چې زما د خپل خوب پر مخ د اوسپني قلف ټینګ کړی وي.

-هغوی چې په لابراتوار کې تجربه کوي، زه دلته د پخلنځي په ګوت کې د اوړو خمیره کوم؛ هغوی چې د اسمان د ستورو حساب کوي، زه دلته د کور د دیوالونو د خښتو حساب کوم، او دا فاصله د دوو نړیو نه، بلکې د یوې قلف او یوې کیلي فاصله ده چې کیلي یې چا په جیب کې اچولې. او نوم یې "امر ثاني" ایښی دی.

زه حیرانه یم چې ایا د کابل اسمان د نیویارک له اسمان نه فرق لري، چې هلته نجونی ډاکټراني کېږي او دلته یې قلمونه ماتوي؟ ایا زموږ دماغونه د خټو دي او د هغوی د سرو زرو، چې زموږ لپاره تعلیم حرام او د هغوی لپاره فرض شو؟

هر ه ورځ چې تیریري، زما د زړه په منځ کې داسې . درز پیدا کېږي لکه چې زما د عمر یوه بله ورځ هم له کتاب پرته ضایع شوه، او زه پوهېږم چې دا ورځې به سبا

بیرته نه راځي، دا عمر به سبا ځوان نه کېږي، او دا قلف
به سبا په خپله نه خلاصېږي.

کله چې یې زما په مخ د مکتب دروازه وتړله، ما فکر .
کاوه چې یوازې یوه دروازه بنده شوه، خو اوس پوهېږم
چې دوی زما د راتلونکي ټولې کړکۍ بندې کړې، او اوس
زه د دې توري کوتې په منځ کې ناسته يم او د نورو د
کړکيو نه چې رڼا راځي، هماغه رڼا ته گورم او سوځم
-دوی وايي صبر وکړه، خو زه وایم صبر د هغه چا کار
دی چې وخت ولري؛ زما خو ځواني د دې قلف شاته
زړېږي، زما خوبونه د دې دېوالونو شاته خاورې کېږي،
او که سبا دا قلف خلاص هم شي، نو دا خاورې شوي
خوبونه به څوک را ژوندي کړي؟

زما او د هغې نجلۍ تر منځ چې په لندن کې طب لولي،
یوازې د څو زره کیلومتره واټن نه دی، بلکې د یوې
"اجازې" واټن دی؛ هغې ته پلار وایي "ولوله لورې"، ما
ته پلار وایي "کېنه لورې"، او دا یو "ولوله" او "کېنه" زما
ټول ژوند تېروتنه کړ.

له ځانه پوښتنه کوم: "ایا زما گناه څه وه؟ ایا د لوستلو
ارمان کول جرم دی؟ که جرم دی، نو ولې خدای په خپل
لومړي وحی کې وویل: اقرأ؟". ځواب نشته. یوازې د چت

پر مخ د مارمولک غږ دی چې زما د زړه په څېر په دیوال
خوزېږي، خو هیڅ حای ته نه رسېږي.
کله چې زه د انټرنیټ پر مخ د یوې ایرانی یا ترکی نجلۍ د
فراغت عکس وینم چې توره چینه یې په هوا کې غورځولې
او خندا یې داسې کوله لکه نړۍ یې فتح کړې وي، نو زما
گوتې په خپله د فراغت په هغه توره چینه پسې گرځي چې
ما لا په دوکان کې هم نه ده لیدلې، او زړه مې راته وایي
چې ستا د بریا اسمان خو چا د یو قلف په زور درنه پټ
کړ.

هغوی چې د خپل راتلونکي نقشه په قلم کارې، زه دلته د
خپل تېر شوي وخت حساب په اوبنکو کوم؛ د هغوی شپې د
کتاب په مطالعه تېرېږي او زما شپې د کور د کرکیو په
شمېرلو، ځکه زه داسې زندانۍ یم چې زندان یې خپل کور
دی او ساتونکی یې خپل تقدیر.

زه وایم که علم د نارینه او بنځي دواړو فرض دی، نو زما
دا فرض چا را نه واخیست؟ که قلم زموږ د پیغمبر لومړنی
خبره وه، نو زما د قلم غږ ولې د توپک د شپېلۍ په غږ پټ
کړ؟ ایا زما وجود دومره خطرناک دی چې د یو کتاب پانه
یې ولرزوي؟

د نوري نړۍ نجونې چې خپل نوم د ساینس د کتابونو په*
سر کې لیکي، زما نوم د کور د کارونو په لېست کې لیکل

کېږي: روتي پخه کړه، کالي ووينځه، چوپ شه؛ او زه حيرانه يم چې د "چوپ شه" او "لوله" تر منځ څومره لوی *جنگ پروت دی چې زما ټول عمر يې وخور

کله چې زه تلویزون کې یوه نجلۍ وینم چې د سرو زرو مډال په غاړه کوي او د خپل هیواد بیرغ پورته کوي، نو زما اوږې خپله ټیټېږي، ځکه زه پوهېږم چې زما د وطن بیرغ به زما په لاس هېڅکله پورته نشي، ځکه زما لاسونه *د دې قلف د زنگ له امله شل شوي دي

هغوی چې د خپلې خوښې رشته ټاکي، زه دلته د خپلې خوښې د مرگ دعا کوم؛ ځکه ژوند چې د څلورو دېوالو تر منځ تېر شي، نو هغه ژوند نه دی، هغه په قسطونو مرگ دی، او زه هره ورځ د دې قلف د سیوري لاندې یو *ځل مړه کېږم او بیا ژوندی کېږم

زه د تاریخ نه یوه پوښتنه لرم: کله چې به سبا زما لمسیان وپوښتي چې "بي بي، ته په هغه وخت کې چیرې وې چې نجونې له مکتبونو منعه وې؟" نو زه به یې په څه ځواب ورکړم؟ چې زه هغه وم چې قلف مې په خپلو سترگو لیدو، چيغه مې په خپل ستوني کې خپه کړه، او د خپل قلم د ماتېدو غږ مې په غوږو واوږېد؟

کله کله د خپلې کوچنۍ خور تنفس ته غوږ نیسم. هغه په خوب کې موسکپري. شاید د مکتب خوب ویني. زما زړه غواړي چې را وینه یې کړم او ورته ووايم: “خوبه دې هېر نه شي، ځکه چې له خوبه چې پاڅېدې، تعبیر یې نشته”.

زموږ وجود بې معنا شو انسان انسان نه پاتې کېږي، یوازې یو وجود پاتې کېږي چې ساه اخلي. پرون زه “څوک” وم: بنکلا، د نهم ټولګي شاګرده، چې د سبا د ساینس د امتحان لپاره یې تیاری نیوه. نن زه “هیڅوک” يم: یوازې د پلار لور، د ورور خور، د کور بنځه. زما نوم ورو ورو له ژبو غورځي او زما رول بې نوم کېږي. زما لاسونه چې پرون به یې فورمولونه لیکل، نن یوازې د اوږو په خمیره کې بنکېل دي. زما سترګې چې پرون به یې د مایکروسکوپ لاندې د حجرو نړۍ لیدله، نن یوازې د کرکې له شیشې نه دورې پاکوي. زما ژبه چې پرون به یې د شعر بیتونه ویل، نن یوازې “هو” او “سمه ده” وايي. د افغانې بنځې نه یوازې راتلونکي اخیستل شوي، بلکې هڅه کېږي چې تېر یې هم ور نه هېر کړي. هغه کتابونه چې د پوهنتون په کتابتونونو کې د بنځو د لاسلیکونو نه ډک وو، نن په الماریو کې خاوري خوري. هغه

لابراتوارونه چې د نجونو د تجربو شاهدان وو، نن چوپه خوله پراته دي. خو حافظه بندي کېدای نشي هغه نجلۍ چې پرون به يې د کيميا فورمولونه حل کول، نن يې هم په ذهن کې ساتلي دي. هغه معلمه چې پرون به يې په تخته درس لیکلو، نن يې هم په زړه کې د خپلو شاگردانو نومونه ژوندي دي. دښمن کولی شي چې مکتب وتړي، خو د هغې د ذهن هغه برخه نشي تړلی چې د “مساواتو” کلمه پکې لیکل شوې ده. دا د حافظې جگړه ده، او په دې جگړه کې افغانې بنځې تر اوسه نه دي ماتې شوي.

کله چې یوه بنځه له کاره منع کېږي، نو یوازې هغه نه بی روزگاره کېږي. د هغې سره یو ځای یوه ټوله کورنۍ د لوړې کندی ته ور تپل وهل کېږي. هغه بنځینه ډاکټره چې پرون به یې په روغتون کې سلگونه ناروغان کتل، نن په کور ناسته ده، او د هغې د معاش نه بی برخې شوي کورنۍ شپې په اوبنکو سبا کوي. هغه بنځینه خادیه چې د خپلو اولادونو د بنوونځي خرڅ یې گټلو، نن خپله د بل چا مرستې ته سترگې په لار ده. د ټولني نیم وجود چې فلج شي، نو ټوله ټولنه به شل او گونډۍ شي. دا یو ساده حقیقت دی چې د ټوپک زور یې هم نشي بدلولی. د افغانې بنځې

بې روزگاري يوازې د هغې شخصي غم نه دی، دا د يو
ملت د ورو ورو مړ کېدو سند دی.

د هنر او احساس خپه کول، د روح وژل دي:

افغاني بنځي تل هنرمندې وي. د دوی د لاس گنډل شوي
گلمونه د نړۍ په موزيمونو کې پراته دي. د دوی د شونډو
سندري د غرونو په لمنو کې ازانگې کوي. د دوی شعرونه
د مينې او درد هغه دفتر دی چې ساری نه لري. خونن پر
دې هنر هم بنديز دی. نه شاعره شعر ويلای شي، نه
سندرغاړې سندره زمزمه کولی شي، او نه نقاشه د خپل
زړه حال په توکر انځورولی شي. دا هڅه ده چې د افغاني
بنځي روح ووژني. ځکه چې دښمن پوهېږي چې که د
بنځي له زړه نه احساس واخلي، نو هغه به يوازې يوه جسد
پاتې شي. خو دوی په دې نه پوهېږي چې احساس د اوبو
په څپر دی، که يې يوه لار بنده کړي، نو هغه به بله لار
وباسي. نن که شعر بنديز دی، نو د مور په لاسو کې به
ژوندی وي. که نقاشي جرم دی، نو د لور د کاپي په څنډه
کې به وغورږي.

د نړۍ چوپتيا، دوهم ظلم دی

د افغاني بنځي د زړه تر ټولو ژور زخم د نړۍ بې پروايي
ده. کله چې په نورو هېوادونو کې د يوې بنځي سره لږ ظلم
کېږي، نو ټوله نړۍ راپاڅي. خو دلته چې د ميليونونو بنځو

راتلونکی په یوه فرمان خاوري شو، نو نړۍ یوازې په
 “اندېښنه” بسنه وکړه. دا چوپتیا د افغانې بنځې په زړه کې
 دا پوښتنه پیدا کوي چې “ایا زموږ ژوند، زموږ خوبونه،
 زموږ اوسنکې د نورو په څېر ارزښت نه لري؟”. دا د زړه
 هغه درز دی چې ډکول یې گران دي. خو د دې تر څنګ،
 د نړۍ په گوټ گوټ کې داسې زړونه هم شته چې د افغانې
 بنځې لپاره دردیري، د هغې لپاره اواز پورته کوي. او
 همدا لږه رڼا ده چې د دې تیاري شپې ته یې هیله پیدا کړې
 ده.

تاریخ هیڅکله په یوه ټکي نه دی درېدلی. د فرعون ظلم هم
 تلپاتې نه شو، د نمرود اور هم مړ شو. دا تیاره هم سهار
 لري. کېدای شي دا سهار سبا نه وي، کېدای شي بله ورځ
 هم نه وي، خو دا به خامخا راشي. ځکه چې د “حق” لاره
 ځکه څه هم اوږده وي، خو منزل یې حتمي دی.
 د افغانې بنځې ژوند نن د “انتظار” په تېر او بدل شوی دی،
 خو دا انتظار بې عمله نه دی. په هره هغه شپبه کې چې
 یوه مور خپلې لور ته الف او ب ورزده کوي، په هره هغه
 شپبه کې چې یوه خور د بلې خور اوسنکې پاکوي، او په
 هره هغه شپبه کې چې یوه نجلۍ د بندې کړکۍ شاته د خپلو
 کتابونو پانې اړوي، انقلاب روان دی.

دا انقلاب د توپک نه دی، دا د پوهې، صبر او نه ماتېدونکې ارادې انقلاب دی. او د دې انقلاب بریا حتمي ده، ځکه چې د دې بیرغ د هغو لاسونو کې دی چې هېڅکله د قلم نیول نه هېروي.

هیله:

خو خو، د دې ټولو تیارو باوجود، د بنوونځي نه بغیر ژوند کې یو څه شته چې لا یې څوک رانه نشي اخیستلای: هغه زما خیال دی.

کله چې کور ویده وي، زه خپل پټ کتاب راباسم. د ګرځنده د څراغ په رڼا کې یې لولم. هره کرښه چې لولم، زه یو قدم د دې کوتې نه بهر وځم. زه د فرانسې په کوڅو کې ګرځم، د اکسفورډ په کتابتون کې کتابونه ګورم، د شفاخانې په دهلیز کې په سپین چین کې تګ کوم.

دوی زما مکتب وتاړه، خو زما دماغ نه شي تړلای. دوی زما قلم مات کړ، خو زما ګوتې لا د هوا په تخته لیک کوي. دوی زما خوله بنده کړه، خو زما اوبسکې لا کیسي کوي.

د بنوونځي نه بغیر ژوند داسې دی لکه یو باغ چې اوبه پرې بندې شي. گلان ورو ورو مراوي کېږي، خو د هغوی ریښې لا په ځمکه کې دي. او ریښې ته که یو څاڅکی اوبه ورسېږي، بیا راتوکېږي.

کله چې د انسان ټول خوبونه په یوه شپه کې خاورې شي، کله چې د بندې کرکې شیشې یې د اسمان او خپلو ارمانونو تر منځ دیوال شي، نو زړه داسې تنگ شي چې ساه پکې بنده شي. دا خواشینی عادي نه ده، دا د ظلم هغه زخم دی چې هره ورځ تازه کېږي.

حقیقت کې یوازې د بنوونځي د دروازي تړل نه دي. دا د یو انسان د راتلونکي، د هغه د هویت او د هغه د انساني کرامت سره تړلي جگړه ده. کله چې یوه نجلۍ ته وویل شي چې "ته نور زده کړه نشي کولی"، نو په حقیقت کې ورته ویل کېږي چې "ستا خوبونه مهم نه دي، ستا وجود نیمه دی". او ستا ځای یوازې د څلورو دیوالونو ترمنځ دی د ارواپوهنې په ژبه دې ته "تحمیلی ناهیلټیا" وایي. یعنې کله چې یو انسان په پرله پسې ډول وویني چې هېڅ هڅه یې نتیجه نه ورکوي، نو مغز یې په پای کې دا مني چې "له ما هېڅ نه کېږي". همدا هغه حالت دی چې انسان د بندې کرکې شاته د کتابونو په غېږ کې داسې ناست وي لکه ژوندی مری.

کله چې له تا نه د “محصلې”، “ډاکټرې”، یا “معلمې” هويت واخيستل شي، نو انسان له ځانه پوښتنه کوي چې “نو زه اوس څوک يم؟”. دا پوښتنه ډېره دردوونکې وي. انسان د اميد په وسيله ژوندی وي. کله چې راتلونکی تور تم ته ښکاره شي، نو نن ورځ يې هم بې خونده شي. هر سهار داسې راخيژي لکه يو دروند بار چې دې په اوږو پروت وي.

د گناه احساس کوو ځان ملامتوو. وايو “کاش ما نوره خواري کړې وای”، “کاش زموږ وخت کې داسې نه وای شوي”. حال دا چې دا گناه ستا نه ده. دا د هغه ظالم سيستم گناه ده چې د ښځې له وجود نه وپرېږي. کله چې له تعليمه او کاره منع شي، نو له ټولني سره دې اړیکې شلېږي. ملگري مو نه ويني، بحث نه شي کولی، خپل فکر نه شي شريکولی. دا يوازيتوب انسان له دننه خوري.

نو د دې حالت نه د وتلو لار څه ده؟ دا د يوې ورځې کار*
*نه دی، دا يو اوږد جهاد دی

لومړی بايد پوه شو چې دا “شخصي ناکامي” نه ده، دا “ټولنيز ظلم” دی. کله چې ته دا ومني چې مشکل په تا کې نه، بلکې په سيستم کې دی، نو د ځان په ملامتولو به لاس

واخلي. ستا خپگان، ستا غوسه، ستا اوبنګې ټولې حق په
جانب دي.

نېلسن منډېلا په ۲۷ کاله زندان کې و، خو هغه به هره
ورځ ورزش کاوه، مطالعه به يې کوله. هغه ويل: "دوی
زما جسم بندي کولی شي، خو زما ذهن نه". ته همداسې
وکړه.

.هره ورځ يو نوی کلمه یاد کړه -

.د قرآن يو ایت ترجمه ولوله -

.خپلې مور ته يوه نوې کیسه وکړه -

.د شپې اسمان ته وګوره او ستوري وشمېره -

دا کوچني کارونه د هغه لوی ظلم په مخ کې ستا "نه" ويل
دي.

که درسګاه بنده ده، نو کور دي درسګاه کړه. که ۳ خويندې
سره کېنئ، نو دا پخپله يو پوهنتون دی. يو بل ته انگلیسي
ورزده کړئ، د خیاطۍ زده کړه وکړئ، د دیني علومو
بحث وکړئ. کله چې بنځې سره راټولې شي، نو له هغه
حایه انقلاب زېري.

په دې حالت کې ځان جوړ ساتل، صحتمند خواړه خوړل، لږ قدم وهل، لمونځ کول، دا ټول د مقاومت بڼې دي. دښمن غواړي چې ته مړه خوله شي. ته ژوندی پاتې کېدل غوره کړه. دا تر ټولو ستره مبارزه ده.

یوه مهمه خبره

د افغانستان تاریخ لوستل دې ډېر درسره مرسته کولی شي. دا لومړی ځل نه دی چې پر افغاني بڼې سختې ورځې راغلې دي، او دا به خامخا اخري ځل هم نه وي. خو زموږ میندې تل له هرې تورې شپې نه روغې راوتلي دي. ملاله مېوند یوازې په یوه ټپه د یوه لښکر مخه بدله کړه. ته هم د خپلې وسې سره سم د خپل وخت ملاله یې

مور چې وایو "زه غواړم پوه شم" پخپله د رڼا لومړی څرک دی. څوک چې پوښتنه کوي، هغه به یوه ورځ ځواب هم ومومي.

کله چې اسمان ټول وربخ وي او د لمر وړانګې هېڅ لاره نه پیدا کوي، نو ژوند کول پخپله یو هنر، او یو عبادت ګرځي.

په داسې وخت کې تر ټولو لویه مبارزه د "تسلیم نه کېدل" دي. دښمن غواړي چې ته مړه خوله شي، نا هیله شي، او

په خپل برخلیک ملنډې ووځي. ته د هغه دا ارمان مه پوره
کوه.

*د "بندي کرکي" نه "پراخ اسمان" جوړ کړه.
هو، کرکي بنده ده. خو د هغې شيشې له لارې هم اسمان
ليدل کېږي.

هېڅوک ستا فکر نشي بندي کولی. هره ورځ د ۱۰
دقيقو لپاره سترگې پټې کړه او ځان په هغه ځای کې تصور
کړه چې ډاکټره يې، معلمه يې، يا پيلوټه يې. دا خيال نه
دی، دا د روح تمرين دی. دا ستا دماغ ته وايي چې "زمون
منزل همدا دی".

ته دې د لویو کارونو واک نه لري، خو د کوچنيو -
کارونو واکوالي يې. نن دې د کوټې يو ګوت سم کړ. سبا
دې يو نوی دعا زده کړه. بله ورځ دې خپلې کوچنۍ خور
ته يوه کيسه وکړه. دا کوچني "فتحي" دي چې ستا د وجود
واک در په لاس درکوي.

که مدرسې بنده ده، نو ټوله نړۍ دې مدرسې کړه.
د مور له لمنې نه پوهنتون جوړ کړه: * له خپلې مور، * -
انا او ترور نه د زړو کيسو، د بوټو د دوا، د پخوانيو
دودونو او د قران د تفسير پوښتنې وکړه. دا هغه علم دی
چې په هېڅ کتاب کې نه دی ليکل شوی.

راډیو او کتاب دې ملگري کړه، تعلیمي پروگرامونو -
 ته غوږ شه. که یو زور کتاب هم په کور کې وي، هغه دې
 لس ځله ولوله. هر ځل به نوې خبره ترې زده کړې
 گنډل، خامک دوزي، د خوړو پخول، لیکل. دا ټول هغه
 مهارتونه دي چې سبا به درته د یوې ازادې بنځې په توگه
 کار درکړي. د لاس کار، د زړه غم کموي
 :د "غمونو" نه "پل" جوړ کړه، نه دېوال
 . غم دې په زړه کې مه ایساروه، کنه زهر ترې جوړېږي
 :ولیکه -

یوه کوچنی کاپي واخله او هره شپه پکې یوازي درې
 کربنې ولیکه: "نن مې څه احساس کړل؟ نن مې له څه
 وپره وکړه؟ نن مې د څه هیله وکړه؟". یوه ورځ به دا کاپي
 .ستا د زړورتیا سند شي
 په داسې حالت کې ژوند کول د "شهادت" نه کم نه دي. ته
 هره ورځ د خپل وجود، د خپل ایمان او د خپلو خوبونو
 لپاره جنگېږي. دا عادي ژوند نه دی، دا مقدس مقاومت
 دی.

ستا ساه اخیستل، بغاوت دی. ستا د کتاب پاڼه اړول، انقلاب
 دی. او ستا نه تسلیمېدل، تر ټولو ستره بریا ده

خان ته دا مه وايه چې "زه بايد قوي اوسم، ژړا دي نه کوم". نه. ژړا وکړه. چيغې ووهه. خپل درد په کاغذ وليکه. تر څو چې دا غم د زړه نه بهر را ونه باسي، تر هغو به دننه زهر جوړوي. ستا اوبنکي کمزوري نه ده، ستا د زړه د ژوروالي نښه ده.

کله چې راتلونکي ټول تياره ښکاري، نو يوازي د نن په اړه فکر وکړه. نن يوازي يو گيلاس اوبه وڅښه. نن يوازي د کړکي نه بهر يوې مرغۍ ته وگوره. نن يوازي پنځه دقيقې ژوره ساه واخله. لوی غرونه هم د وړو کانو نه جوړيږي. ته يوازي د نن ورځې مسؤله يې، د ټول عمر نه.

د ظلم په دې زمانه کې، په خان مهرباني کول بغاوت دی. وينستان دې ولمانځه. لاسونه دې په اوبو پريمنځه. هغه زور کتاب دې يو ځل بيا خلاص کړه. دا کوچني کارونه ستا روح ته وايي چې "زه لا هم ژوندی يم، او زه د ميني وړ يم".

، غږ پيدا کړه

له يوه باوري انسان سره خبرې وکړه. مور، خور، يا هغه ملگري چې پرې باور لري. که هېڅوک نه وي، نو خپل

ځان ته په لور اواز ووايه: "دا ظلم دی، او زه يې مستحقه نه يم". کله چې درد ته نوم ورکړې، نو د هغه زور کم شي.

ته يوازي نه يې ،

د دې بندې کرکې شاته يوازي ته نه يې ناسته. ميليونونه افغاني خويندې ستا په څېر د شپې تر ناوخته د کتابونو پانې اړوي، او په خپلو دعاگانو کې د يوې روښانه سبا سوال کوي. ستا صبر، د هغوی صبر دی. ستا اوښکې، د هغوی اوښکې دي.

او تر ټولو مهمه خبره

که دې کله هم داسې احساس شي چې نور د زغملو نه يې، که دې زړه کې داسې فکرونه راشي چې ځان ته زيان ورسوي، نو دا د درد اواز دی، د حقيقت نه دی. په هغه وخت کې خامخا له يوه چا سره خبرې وکړه. ته قيمتي يې. ستا ژوند، ستا وجود، ستا خوبونه ډېر ارزښت لري. ته چې نن ژوندی يې، دا بذات خود يو مقاومت دی. د هرې ساه سره چې ته اخلي، ته د هغه ظلم په مخ کې "نه" وايي. دا تياره به خامخا تېرېږي.

دوی فکر کوي چې زما "سبا" يې وژلې ده. نه! زما سبا زما په گېډه کې ده. زه که ډاکټره نه شوم، زما لور به شي. زه که پيلوټه نه شوم، زما د لور لور به شي.

دوی زما مکتب وتاره، خو زما دماغ نه شي تر لای. دوی
 زما خوله بنده کړه، خو زما قلم لا مات شوی نه دی
 زه قسم خورم: تر څو چې یوه افغانه نجلی هم د لوستلو
 لپاره ژاري، زما د قلم رنگ به نه وچپري. دا کتاب زما
 لومړی ډز دی. زما "سبا" به د دې کتاب له پاڼو نه راوځي
 زه نن د اوږو په خمیره کې لاسونه ښکېل کوم، خو زما په
 گوتو کې لا هم د قلم نیولو حافظه ده. زه به دا حافظه خپلې
 لور ته په میراث پرېږدم

زه هم هغه ریښه یم. زه منتظره یم. زه ژوندی یم
 اوس تاسو وواياست، د یوې قلم د وژلو سزا څه ده؟
 خو اخر ولې؟

دښځو سره دومره ظلم ولې؟

یواځې د اسلام په نوم؟

زما له طرفه چارواکو او مسولینو ته؟

مور، د دې خاورې لوني، د دې وطن میندې او خویندې، د
 درناوي په ژبه او د زړه له تله تاسو ته عارض یو. مور
 هېڅکله دا نه وایو چې زموږ د علم او پوهې لار د بې
 حیايې او د اسلامي اصولو نه د سرغړونې په بیه خلاصه
 شي. نه، والله! مور هم د هغو میندو اولاد یو چې د اسلام په
 لمن کې لویې شوي یو، او زموږ لومړی او وروستی ارمان
 همدا دی چې زموږ زده کړې دې په بشپړه توګه د قران او

سنت په رڼا کې، د افغانيت او د اسلامي حجاب په چوکاټ کې وي.

خو پوښتنه دا ده چې ايا د اسلامي طريقې د پلي کولو لپاره يواځينی لاره د بنوونځي د دروازي تړل دي؟ ايا د دې گلانو د روزلو لپاره چې سبا به د دې وطن ډاکټراني، معلماني او ميندې وي، بله هېڅ حل لاره نشته؟

زموږ اسلام، د علم دين دی. زموږ پيغمبر صلی الله عليه وسلم وايي: "د علم طلب په هر مسلمان نارينه او ښځينه فرض دی." نو څنگه کېدای شي چې د "اسلامي طريقې" د نشتوالي په بهانه، د "اسلامي فرض" د ادا کولو مخه ونیول شي؟ دا خو داسې ده لکه څوک چې ووايي: "تر څو چې په جومات کې قالینې بشپړې نه شي، نو لمونځ دې بند شي

محترمو مشرانو! موږ له تاسو نه د غرب د بربنډ کلتور غوښتنه نه کوو. موږ يوازي دا غواړو چې تاسو د دې ملت د مشرانو په توگه، د اسلامي اصولو په رڼا کې، د نجونو د تعليم لپاره يوه لاره پيدا کړئ. که د جلا ټولگيو ضرورت وي، موږ تيار يو. که د ښځينه استادانو شرط وي، زموږ ميندې او خويندې شته چې دا سپېڅلې دنده ترسره کړي. که د اسلامي لباس پابندي وي، زموږ ټکری لا له وړاندې زموږ د سر تاج دی.

مور درنه هیله کوو چې د "اسلامي طریقي" د پلي کولو لپاره دې د "علم دروازه" بنده نه شي، بلکې د علم دې دروازي ته دې "اسلامي لار" جوړه شي. د گلانو روزل گناه نه ده، گلونه بې اوبو پرېښودل گناه ده. د دې وطن راتلونکي د نالوستو میندو په لاس نه جوړېږي.

تاسو د خدای په خاطر، د دې وطن په خاطر، او د خپلو لونیو د راتلونکي په خاطر، د علم دا بندي دروازي خلاصې کړئ. تاریخ به ستاسو دا پرېکړه په زرینو کرښو ولیکي، او د افغاني مور دعا به د قیامت تر ورځې ستاسو ملگري وي.

!محترمو مشرانو

مور د دې خاورې هغه لونی یو چې د خپلو پلرونو او نیکونو په څېر پر دې وطن مینې یو، او د اسلام په سپېڅلي دین کلک ایمان لرو. مور د چا د کلتور غلامی نه غواړو، او نه مو دا هدف دی چې د پرديو په لار لارې شو. زمونږ یوازینی غوښتنه دا ده چې د خپل دین، خپل کلتور او خپل حجاب په چوکاټ کې د قلم او کتاب حق راکړل شي. تاسو چې نن د دې وطن د برخليک واکدار یاست، د خدای لپاره په دې وپوهېږئ چې د یو ملت د وژلو لپاره توپ او ټانک نه، بلکې د هغه د بنځو د نالوستي ساتلو فیصله کافي ده. کله چې یوه مور نالوستي وي، نو ټول کور نالوستی

پاتې کېږي، او کله چې کورونه نالوستي شي، نو وطن به د تيارو په غېږ کې ويده شي.

مورن وايو چې د اسلامي اصولو د ساتلو لپاره سل تدبيرونه ونيسي، زر شرطونه دې کېښېږدي، خو د علم د چېښې خولې دې نه تړي. که د بې حجابۍ وېره وي، نو د حجاب لپاره قانون جوړ کړئ، مورن به يې په سر سترگو ومنو. که د گډو درسونو اندېښنه وي، نو د نجونو لپاره بېل بنوونځي او بېل پوهنتونونه جوړ کړئ، زمورن ميندې به خپلې غاړې څرخې کړي او د هغو دېوالونو ته به خښتې ورکړي.

دا مه وايست چې "شرائط برابر نه دي"، ځکه شرايط انسانان برابر وي. زمورن پيغمبر صلی الله عليه وسلم په هغه زمانه کې د بنځو د تعليم لپاره لارې خلاصې کړې چې خلکو خپلې لوني ژوندۍ بنځولې. نن چې مورن د الوتکو او کمپيوټر په زمانه کې ژوند کوو، ايا زمورن لپاره د يوې اسلامي مدرسې جوړول گران کار دی؟

محترموا! د دې وطن دښمنان غواړي چې افغاني بنځي نالوستي پاتې شي، تر څو سبا ته د دوی اولادونه هم د غلامۍ په زنجیرونو کې اوسېږي. تاسو د دښمن دا ارمان مه پوره کوئ. د علم دروازه بنده ساتل، د دښمن په سنگر کې ودرېدل دي، که څه هم نيت مو د اسلام خدمت وي.

مور له تاسو نه د ازادۍ هغه تعريف نه غواړو چې غرب يې کوي، مور د ازادۍ هغه تعريف غواړو چې اسلام يې کوي: د فکر ازادۍ، د علم ازادۍ، او د حلال رزق د گټلو ازادۍ. يوي بنځينه ډاکټري ته اړتيا يوازي بنځو نه لري، ټولې ټولني ورته اړتيا لري. که سبا ستاسو په کور کې يوي مور يا خور ته تکليف پېښ شي، ايا تاسو به دا خوبنه کړئ چې د نامحرمو نارينه ډاکټرانو لاس ته يې ورکړئ؟ نو رځې چې د دې مسئلې ته د "بندولو" له عينکو نه، بلکې د "جوړولو" له عينکو نه وگورو. رځې چې د ام المومنين حضرت عايشې رضي الله عنها په څېر عالمانې بنځې وروزو چې نيم دين يې له هغې نه را نقل شوی دی. رځې چې د رابعه بلځې په څېر شاعرانې، د زرغونې په څېر معلمانې او د ملالې مېوند په څېر ميرنې لوني ولرو. په اخر کې مو يوازي دومره وينا ده: د گلانو نه د اوبو حق مه اخلي، د اوبو لار ورته سمه کړئ. د اسلامي نظام د بقا لپاره، د نالوستو خلکو نه، د باعلمه او باايمانو نسلونو ضرورت دی. او دا نسلونه يوازي د لوستي مور په غېږ کې روزل کېږي.

د خدای، د رسول، او د دې شهيدانو د وینو په خاطر، د پوهې دا بندي دروازي خلاصې کړئ. زمونږ راتلونکي

نسل به تاسو ته د دعا لاسونه پورته کوي، او تاریخ به ستاسو په نوم د “علم د دروازو خلاصونکي” لقب ولیکي

ستاسو یوه افغان خور

پای

د کتاب په اړه

»» عمومي پیغام:

دا کتاب د هغه افغاني نجونو د هیلو، ارمانونو او چپو دردونو کیسه ده چې د زده کړو له حقه بی برخي شوي دي. دلته د یري تولنیز درد، د یري نجلي خاموشه فریاد او د روښانه سبا لپاره نه مړیدونکي هیلې انځور شوي دي.

د زړه کیسه

د راتلونکي هیله

د زده کړې مبارزه

1684 578-0-53-25-503-0

9 788637 634927

شماره کتاب

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English